

К. І. Сєребряк,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки і підприємництва
Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, м. Сєвєродонецьк

СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ПОСЛУГ

K. I. Sieriebriak,

PhD in economics, the associate professor of the enterprise economy department
East Ukrainian National University named after Volodymyr Dahl, Ukraine

THE SYSTEM OF INNOVATIVE DEVELOPMENT PROVIDING OF SERVICES SPHERE ENTERPRISES

У статті сформовано систему забезпечення інноваційного розвитку підприємств сфери послуг. Визначено, що систему забезпечення інноваційного розвитку підприємств сфери послуг доцільним буде представити як інноваційне (підприємницьке) середовище – відкриту систему, що визначається сукупністю різноманітних підсистем, тобто рівнів, кожний з яких має власних суб'єктів, зацікавлених сторін організації у стратегічних цілях. Розкрито причини інноваційного розвитку сфери послуг та особливості функціонування сучасних підприємств сфери послуг.

The article considers the system of innovative development providing of services sphere enterprises. It was determined that the system of innovative development providing of services sphere enterprises appropriate to present as an innovative (business) environment – an open system which is determined by the totality of the various subsystems, i.e. levels, each of which has its own actors, i.e. stakeholders of the organization to strategic objectives. The causes of innovative development of services sphere and features of modern service functioning industries are revealed.

Ключові слова: інноваційний розвиток, сфера послуг, система.

Key words: innovative development, services, system.

Постановка проблеми. За сучасних умов переходу на інноваційну модель економіки, виробництва наукомісткої продукції і різноманітних послуг необхідним стає формування нового технологічного рівня ринкового господарства. Велика кількість дискусій щодо сутності та особливостей світової фінансової кризи та її наслідків визначають актуальність дослідження проблем пов'язаних з аналізом в структурі світового господарства. Насамперед, це стосується сфери послуг. Розвиток інноваційної економіки є пріоритетом стійкого і якісного економічного росту. Цей висновок підтверджується тим, що в багатьох зарубіжних країнах Заходу інноваційна економіка забезпечує до 30% зростання ВВП [1]. Економіка розвинутих країн найбільш спрямована на сферу послуг, яка забезпечує 75-80% доданої вартості. В більшості країн із розвинутою економікою на частку послуг припадає 51% доданої вартості, а в країнах із перехідною економікою - 52% [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку підприємств сфери послуг є предметом уваги в багатьох працях вітчизняних і зарубіжних вчених. Велике теоретичне та практичне значення мають наукові роботи Г. Беккера, Т. Бурменко, Б. Вейсборга, Н. Даниленко, Б. Данилишина, В. Козика, І. Крючкова, О. Моргулець, П. Микитюка, Дж. Мінцера, Г. Максименко, Я. Остафійчука, С. Онишко, І. Совершеної, Л. Харсуна та інших. У працях наведених авторів досліджено методичні, теоретичні і практичні аспекти розвитку сфери послуг в Україні та світі.

Також слід відзначити напрацювання, присвячені інноваційному розвитку та висвітленню проблем з розробки його дієвих механізмів таких науковців, як: О. Алімов, З. Валюліна, А. Гальчинський, Т. Гринько, С. Ілляшенко, О. Коваленко, М. Крупка, С. Корсунський, А. Малицький, В. Парсяк, Т. Полозова, В. Семиноженко, Л. Стариченко, Р. Фатхутдінов та ін. Однак в окреслених роботах незначною мірою враховано специфіку інноваційного розвитку підприємств сфери послуг. Відтак, постає необхідність обґрунтування системи забезпечення інноваційного розвитку підприємств сфери послуг.

Мета дослідження. Метою даного дослідження є формування системи забезпечення інноваційного розвитку підприємств сфери послуг.

Виклад основного матеріалу. Сфера послуг є однією з основних галузей суспільного виробництва, покликана чуїно реагувати на потреби і попит населення. Сучасні умови функціонування сфери послуг характеризуються високим ступенем нестабільності, тобто темпи змін на ринку перевищують швидкість, з якою суб'єкти управління сфери послуг можуть забезпечити реакцію об'єкта управління на зміни в постійно мінливому навколишньому середовищі. Отже, сучасний етап розвитку світової економіки свідчить, що основним фактором формування конкурентоспроможності підприємств сфери послуг є інновації та інноваційна діяльність.

Враховуючи усе вищенаведене, можна зробити висновок, що на сьогоднішній день тільки на основі впровадження інновацій можна надавати конкурентоспроможні послуги. Виходячи, з цього ми вважаємо, що саме інновації є ефективними засобами конкурентної боротьби, що сприяють підвищенню іміджу сучасних підприємств сфери послуг. Зворотним боком процесу розвитку сфери послуг є прискорений розвиток процесу деіндустріалізації, як процес зменшення частки промисловості в національному та світовому господарстві [3, с. 7].

Отже, до основних причин розвитку сфери послуг в сучасних умовах можна віднести зміни ресурсів (трудові ресурси, людський капітал, технології), виробничі системи (гнучкість та інтеграція виробництва товарів та послуг) і ринку (економічний розвиток) (Рис. 1).

Отже, базуючись на аналізі представлених причин інноваційного розвитку сфери послуг слід зауважити, що за сучасних умов, сфера послуг набула соціально-орієнтованого характеру та спрямованості на інноваційний розвиток.

Рис. 1. Причини інноваційного розвитку сфери послуг

Складено автором на основі розглянутих літературних джерел [3,4,5]

Реалізація принципів та функцій сфери послуг сприяють формуванню нової якості її розвитку, що пов'язано з проникненням діяльності підприємств сфери послуг у різноманітні галузі економіки. Тобто, спостерігається така тенденція: збільшення частки послуг у бізнес-процесах та в процесах, що пов'язані зі споживанням товарів та послуг, а також із здатністю послуг бути інноваційними, продуктивними та продаваними.

Важливо зауважити, що сучасним підприємствам слід постійно та ефективно впроваджувати різного роду інновації, для підвищення своєї ефективності в умовах ринкової конкуренції. Це, перш за все, відноситься до підприємств та організацій сфери послуг. Тому, ми вважаємо, що саме сфера послуг сприяє ефективному розвитку економіки країни.

Отже, систему забезпечення інноваційного розвитку підприємств сфери послуг, на нашу думку, доцільним буде представити як інноваційне (підприємницьке) середовище – відкриту систему, що визначається сукупністю різноманітних підсистем, тобто рівнів, кожний з яких має власних суб'єктів, тобто зацікавлених сторін організації у стратегічних цілях. Враховуючи різний вплив на підприємство його зацікавлених сторін слід виокремити внутрішній, інтеграційний та зовнішній рівні інноваційного середовища. Зовнішній рівень формується за рахунок впливу політичних, законодавчих, економічних, технологічних, соціальних та інших факторів, що визначаються переважно діяльністю держави та розвитком зовнішніх ринків. Цей рівень являє собою загальне середовище розвитку підприємств сфери послуг, що зумовлює їх організаційну культуру та інноваційну активність. Внутрішній рівень насамперед пов'язан із діяльністю керівництва та співробітників підприємства. Особливостями даного рівню є інноваційність, реактивність та самоорганізація, тобто здатність випереджати майбутні зміни постійно мінливого навколишнього середовища. Професор з менеджменту Р. Дафт визначає інтеграційний рівень як безпосереднє оточення підприємства, тобто функціональне середовище, що характеризується сукупністю задач інноваційного розвитку підприємств сфери послуг [4, с. 107].

Таким чином, система забезпечення інноваційного розвитку підприємств сфери послуг визначається як сукупність внутрішніх та зовнішніх факторів і умов розвитку підприємств сфери послуг, що чинить прямиий та опосередкований вплив на внутрішній рівень інноваційного розвитку підприємств сфери послуг (Рис. 2).

Рис. 2. Система забезпечення інноваційного розвитку підприємств сфери послуг
Складено автором на основі розглянутих літературних джерел [5,6,7]

Також, слід зауважити, що забезпечення інноваційного розвитку підприємств сфери послуг передбачає виявлення особливостей їх функціонування в сучасних ринкових умовах. Отже, в результаті дослідження виявлено наступні особливості функціонування сучасних підприємств сфери послуг:

- залежність формування, функціонування та розвитку сфери послуг від природно-кліматичних, географічних і демографічних умов функціонування;
- залежність між розвитком сфери послуг та рівнем соціально- економічного зростання областей, міст і районів;
- функціональний взаємозв'язок та часткова взаємозамінність різних елементів обслуговуючої системи;
- міжвідомчий характер використання об'єктів сфери послуг і створених ними послуг, що вимагає координації зусиль різних відомств для організації роботи сфери послуг в масштабах конкретних територій;
- використання сфери послуг усіма галузями національної економіки для вирішення як виробничих так і соціальних задач розвитку країни;
- мережевий характер формування і розвитку сфери послуг. Слід зазначити, що кожна область, територія або країна має свою власну характерну мережу, яка суттєво відрізняється від інших.

Отже, врахування вищезазначених особливостей функціонування сучасних підприємств сфери послуг дає змогу сформувати адекватну та раціональну систему забезпечення інноваційного розвитку сучасних підприємств сфери послуг.

Висновки. Проведене дослідження дало змогу виокремити внутрішній, інтеграційний та зовнішній рівні інноваційного середовища сучасних підприємств сфери послуг, що дозволило визначити систему забезпечення інноваційного розвитку сучасних підприємств сфери послуг як сукупність внутрішніх та зовнішніх факторів і умов розвитку підприємств сфери послуг, що чинить прямий та опосередкований вплив на внутрішній рівень інноваційного розвитку підприємств сфери послуг: економічні, технологічні, соціальні, законодавчі, політичні та інші умови і фактори.

На сучасному етапі розвитку національної економічної системи, спрямованість на інноваційний розвиток стає одним з найефективніших принципів функціонування вітчизняних підприємств сфери послуг. Отже, реалізація запропонованих методичних рекомендацій щодо формування системи забезпечення інноваційного розвитку підприємств сфери послуг дає змогу забезпечити підвищення конкурентоспроможності та рівня економічного розвитку сучасних вітчизняних підприємств сфери послуг.

Література.

1. Демидова Л. Сфера услуг: изменение динамики производительности / Л. Демидова // Мировая экономика и международные отношения. - 2006. - № 12. - С. 40-52.
2. Rubalcaba L. Innovation and the new Service economy in Latin America and the Caribbean [Електронний ресурс] / Rubalcaba, L. // Inter-American Development Bank, 2013. – Режим доступу: <http://www.iadb.org/intal/intalcdi/PE/2013/12400.pdf>.
3. Хесин Е.С. Анатомия мирового кризиса [Електронний ресурс] / Е.С. Хесин // Международные процессы. – 2009. – Т. 7, № 20. – С. 4-17. - Режим доступу: <https://publications.hse.ru/articles/74755541>
4. Дафт Р. Менеджмент / Р. Дафт // Пер. с англ., под ред. С.К. Мордовина. – СПб.: Питер, 2009. – 800 с.
5. Данилюк Т.І. Особливості інноваційної діяльності в сфері послуг [Електронний ресурс] / Т.І. Данилюк // Ефективна економіка. – 2014. - № 9. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3320>
6. Михайліченко Г.І. Сучасні концепції, передумови та перспективи розвитку підприємств України: монографія; за заг. ред. К.Ф. Ковальчука. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2012. – 342 с.
7. Найдук В.С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств / В.С. Найдук // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. - № 3. - С. 251-263.

References.

1. Demidova, L.A. (2006), "Scope of services: Changing dynamics proyzvodytelnosty", The International Economy and relationships, vol. 12, pp. 40-52.
2. Rubalcaba, L. (2013), "Innovation and the new Service economy in Latin America and the Caribbean", available at: <http://www.iadb.org/intal/intalcdi/PE/2013/12400.pdf>.
3. Hesyin, E.S. (2009), "Anatomy of Peace crisis", Mezhdunarodnye processy, vol. 7, no. 20, pp. 4-17.
4. Daft, R. (2009), Menedzhment [Management], Peter, St.Petersburg, Russia.

5. Danyluk, T.I. (2014), "Features of innovation in services", Efficient Economy, vol. 9, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3320>
6. Mikhaïlichenko, H.I. (2012), Suchasni kontseptsii, peredumovy ta perspektivy rozvytku pidpriemstv Ukrainy [Modern concepts, conditions and prospects of development companies Ukraine], LANDON-XXI, Donets'k, Ukraine.
7. Naidiuk, V.S. (2013), "The essence and preconditions of innovative enterprises", Marketing and Management Innovation, vol. 3, pp. 251-263.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2016 р.

ТОВ "ДКС Центр"